VIENYBĖ

LITHUANIAN DAILY

Jei Marso gyventojai užpuls New Yorką sekmadienyje, lapkričio mėnesio 13 dieną, saugia usią vietą pasir[illegible] ir linksmai laiką praleisti jūs rasite VIENY BĖS banketė[illegible]en. Salėje.

NOV 12 1938 New York Public Library 470 Fifth Ave.

LII. METAI. 258 (549) N. Telephone: EVergreen 7-7840 BROOKLYN, NEW YORK, KETVIRTADIENIS, 1938 M., LAPKRITIS-NOVEMBER 10 D. [illegible]INA 3 CENTAI

ŠIANDIEN

Tai buvo laikai...
Kiužis
Bostono kiužiai
Kiužių pasekėjai

ANTANAS ALEKNA

Daugelis iš mūsų dar pamename tuos laikus, kuomes Lietuvos kaimai buvo dar neišdalinti į viensėdžius-vienkiemius. Tais laikais buvo tikras gyvenimas, taip vadinamiems, ustovams-kerdžiams. Jų pareigos, kuriuos samdo viso kaimo ūkininkai, turėti savo priežiūroje viso to kaimo piemenis, nešioti didelę pipkę ir ilgą botagą. Dar saulei netekėjus su didele truba, dažniausiai iš didelio rago padaryta, kelti piemenis ir ūkininkes ginti savo gyvulius į laukus.

Be visų tų paminėtų pareigų, ustovai turėjo svarbiausia pareiga rūpintis visa jam pavesta gyvulių banda. Ir jei rudeny viskas sekmingai baigiasi, tai ūkininkai duoda pagyrimą ir kartu samdo kitiems metams. Būna atsitikimų, kad tas asmuo išbūna po keletą metų. O keletą metų išbuvusį jau greit pastebėsi. Jis jau su dideliu pilvu, gražiai apsirengęs ir turi didesnį būrį piemenų. Mat ūkininkės nuėję melžti karvių, dažnai jį pagirdo šiltu pienu už gerą tarnybą. Taip, tai buvo vakar, o šiandien kaimai išdalinti į vienkiemius ir ustovų dienos baigtos.

Kalbant apie tuos Lietuvos istorinius ustovus, arba kaipjuos vadindavo tuo metu "politikieriais", mat jie beganydami, turėdami daug laiko, išmokdavo visokių juokų ir įvairenybių pasakoti. Man prisimena toks atsitikimas: iš kaž kur į mūsų kaimą, pas vieną ūkininką atsilanko nepažįstamas asmuo ir pasisiūlė būti ustovu. Ūkininkai pasitarė Tma ir pasamdo. Žmogus pusamžis. Bet dėl kaž kokių priežasčių greit buvo pramintas "kiužiu". Žmogelis visai nepatenkintas tuo vardu ir labai pyko ant tų kurie drįsdavo viešai jį pavadinti kiužiu. Bet praslinko kiek laiko ir vedė to paties kaimo gyventoją čigonę Marę. Ir tik vėliau paaiškėjo dėlko jam buvo duotas kiužio vardas. Anot jo, jam viskas gyvenime kitaip įvykdavę, kaip jis norėdavęs. Gyvenime vienaip reiškiasi, o jam kitaip matosi.

Nežiūrint to, panašaus kiužio vardo užsitarnauja Bostono Keleivio reporteris A., kuris spalių mėn. 19 d. Keleivio laidoje labai negražiai ir nepamatuotai aprašė sandariečių rengtas iškilmes pagerbimui veikėjo p. Mockaus, įteikiant jam skirtą Lietuvos vyriausybės dovaną. Kartu apšmeižė Lietuvos gen. kons. p. J. Budrį ir VIENYBĖS red. S. E. Vitaitį, bei eilę kitų veikėjų.

Šiandien Keleivis, lapkričio 2 d. laidoje štai ką sako: "Mums teko kalbėtis su pačiu p. Mockum ir jis užtikrino mus, kad p. Budrys tokių žodžių nesakęs. Taigi išrodo, kad mūsų korespondentas bus p. Budrio kalbą atpasakojęs nevisai tiksliai". Vadinasi jau aišku, kad Keleivis ne reporterį, bet kiužį buvo nusiuntęs. O, kad salėje buvo girdimas baubimas, tai gal kiužis ir bliovė?

Brooklyno raudondvario Bimba su Mizara tą korespondenciją, kaip saldaus medaus lašiuką nurijo įdėdami ją į editorialus spalių 25 dienos laidoje, Laisvėje. Bet vargšai, kurie norėjo paruošti purvų maudyklę veikėjams — patys į ją įpuolė. Jau, aną dieną, Bimba aimanavo, kad Keleivis užtepė per veidą purvina mazgote, o dabar patys išsimaudė ir su ta purvina mozgote šluostosi. Ar tai ne kiužiški barškalai?

Prieš kiek laiko aš rašiau, kad iš Laisvės Bimbos pastogės iškrito J. Buivydas ir Zabulionis. Šiandien pasiekia štai kokios žinios iš Worcester, Mass. Naujoji Gadynė praneša taip: "Šeštadienį, spalio 15, lietuviai komunistai surengė prakalbas. Kalbėjo A. Bimba. Po prakalbų turėjo savo pasekėjų susirinkimą, kuriame buvo teisiamas vienas buvęs geriausias ir karščiausias bimbinis". Toliau taip sako: "Užtai minėtam susirinkime išnešta nuosprendis, kad Mazurka būtų pašalintas iš ALDLD ir 'iš darbininkiško judėjimo'."

Vadinasi Mazurka sekantis. Bet kas įsidėmėtina, kad tik neseniai, spalių 28 d., Laisvėje Mizara verkė krokodilo ašaromis Antano Mazurkos, kuris žuvo Ispanijos kare. O Bimbos išmestasis Mazurka iš "darbininkiško judėjimo" yra tėvas Antano Mazurkos žuvusio Ispanijos kare.

Reikia turėti vilties, kad iš šio vaizdo gali būti įdomumų. O jie gali būti tokie: Bimba ar Mizara maršuos iš Laisvės. Jau iš šio pranešimo atrodo, kad jie tasosi už atlapų.

"MES KOVOSIM KITAIP", PAREIŠKĖ HERR HITLERIS

MUNCHENAS. — "Mes esame dėkingi Prancūzijai ir Anglijai, kurios nori su mumis gyventi draugiškuose santykiuose", pareiškė Vokietijos kancleris Adolfas Hitleris kalbėdamas nacių pučo, penkiolikos metų sukaktuvių proga. "Tik viena dar mums prisimena, kad mums buvo atimtos kolonijos nesilaikant jokios tiesos ar žmoniškumo principų", toliaus rėžė Hitleris.

"Mes nenorime kištis į kitų žmonių ar valstybių konstitucijas", jis pasakė. "Lai jie turi savo demokratijas; mes laikysimės prie savo nacional-socializmo. Joks Anglijos pareiškimas neturi teisės kištis į mūsų reikalus".

Jis kalbėdamas pareiškė, kad žmonės, kurie šiuo metu Londone ir Paryžiuje turi valstybės vairus savo rankose nori druagiškų santykių su Vokietija, bet kas būtų, jei Winston Churchill'as paimtų vyriausybę į savo rankas rytoj, klausė Hitleris vėl atakuodamas Churchill'ą.

"Mes niekuomet nepulsime nieko, bet jei kas užsikabins mus ar trukdys mūsų teises, mes jąs ginsime kitaip", baigė Hitleris.

Vanderbiltas laimėjo rinkimus

PROVIDENCE. — Didžiausias republikonų partijos laimėjimas per paskutinius dvidešimt metų, buvo pasiektas Rhode Island valstybėje, kur gubernatoriaus vietai rinkimus laimėjo republikonų kandidatas H. Vanderbiltas.

H. Vanderbiltas buvęs šios valstybės senatorius, laimėjo rinkimus apie 38 tūkstančių balsų dauguma.

Barikaduotos Šventojo Miesto gatvės. — Anglijos kariuomenės būriai užsibarikadavę Jeruzalės gatvėse ir visoje apylinkėje neleisdami arabų sukilėliams prieiti prie miesto.

ANGLIJOS KARALIŠKOJI ŠEIMA ŽADA APLANKYTI AMERIKĄ

LONDONAS. — Anglijos karalius kalbėdamas parlamento atidaryme, pareiškė, kad jam yra malonu priimti prezidento Roosevelto pakvietimą atsilankyti su karaliene į Ameriką, kitų metų vasarą.

"Aš maloniai sutinku šį pakvietimą ir vystymąsi draugiškų santykių tarp šių dviejų valstybių ir tikiu, kad jie ir toliaus bus toki, kaip dabar", pasakė karalius Jurgis.

Kitais metais Anglijos karalius Jurgis ir karalienė Elizabetha lankysis Kanadoj ir iš tenais atsilankys Amerikon, kurioje jie mano praleisti kelias dienas. Anglijos spauda šiltai sutinka šią karaliaus kalbą ir draugiškumą tarp Anglijos ir Amerikos, kuris prie prezidento Roosevelto išsivystė į dar didesnį bendradarbiavimą, kaip anglų spauda pareiškia.

Rooseveltas "labai patenkintas"

HAYDE PARKAS. — Prezidentas Rooseveltas yra labai patenkintas žiniomis, kad Anglijos karalius ir karalienė žada aplankyti Ameriką kitų metų vasarą, po savo kelionės Kanadoje.

"Prezidentas yra labai patenkintas, kad Anglijos karalius ir karalienė priėmė jo pakvietimą vizituoti Ameriką.

Kada dar aiškių planų nėra paruošta, tad tikimasi, kad karališkoji šeima Amerikoje praleis keturias ar penkias dienas" pareiškė prezidento Roosevelto kancelerija.

Ispanijos vandenyse buvo sulaikytas naftos produktus vežęs tanklaivis

KAUNAS. — Lietūkis išnuomojo vieną norvegų tanklaivį "Mexico" naftos produktams iš Kaukazo pervežti. Spalių 19—20 d. tas tanklaivis turėjo būti Klaipėdoje. Tačiau jo nesulaukus ir neturint apie jį žinių, buvo pradėta jo ieškoti. Tanklaivis atsiliepė telegrama, iš kurios galima suprasti, kad jis Ispanijos vandenyse buvo sulaikytas, tačiau neaišku, kuri Ispanijos karaujančioji pusė jį sulaikiusi ir kiek jis išbuvo sulaikytas. Manoma, kad tanklaivis, išbuvo sulaikytas apie savaitę.

JAPONAI TĘSIA KINIJOS BOMBARDAVIMĄ

CHUNGKING. — Japonijos karo lėktuvams diena iš dienos vis skrendant gilyn į Kiniją ir apmėtant miestus bombomis, Kinijos premjeras H. H. Kung kalbėdamas į minią žmonių, prašė, kad ji laikytųsi vienybėje ir pasitikėtų vienas kitu. Žmonių atstovai pareiškė, kad Kinijos gyventojai yra pasiruošę daryti dar didesnį pasiaukojimą, kad jų tėvynė būtų išgelbėta.

Japonų lėktuvai be jokio pasigailėjimo visokius pastatus apmėto bombomis. Šiuo metu jie apmėtė vieną misijų namą, kuriame buvo susirinkę vaikučiai pamokomis. Keli iš jų sunkiai sužeisti.

ANGLŲ LAIKRAŠČIŲ ATSTOVAI KLAIPĖDOJE

KLAIPĖDA. — Į Klaipėdą atvyko "Daily Telegraph" korespondentas Green ir "Daily Express" korespondentas Pantonas. Juodu Klaipėdoje pabus kelias dienas.

KAUNAS. — Pašto valdyba Šiaulių mieste stato didžiulius keturių aukštų pašto rūmus. Ligšioliniai vietos pašto namai buvo labai seni, paštui visai nepritaikinti.

"TRIJU JĖGŲ" PROTESTAS JAPONIJAI

LONDONAS. — Pasauliniuose politiniuose rateliuose kalbama, kad trys didžiosios valstybės: Amerika, Anglija ir Prancūzija yra pasiruošusios visos bendrai pasiųsti vieną protesto notą Japonijai prieš uždarymą Yangtze upės visokiai tarptautinei prekybai, kas skaudžiai palietė šias valstybes. Japonija uždarydama Yangtze upę kitų valstybių laivams, pareiškė, kad prekyboje ir kituose reikaluose ji dominuosianti ir perspėja kitas valstybes, kad nebandytų jai trukdyti.

Kaip į tai reaguos Japonijos vyriausybė sunku pasakyti, nes iki šiol ji niekad nieko konkretaus neatsakydavo į jai pasiųstas protesto notas tik atsiprašydavo pareikšdama, kad jai duotų laiko pagalvoti, o begalvodama ji dažniausiai visai tuos protestus užmiršdavo.

SEPTYNI UŽMUŠTI RINKIMŲ DIENĄ

LOUISVILLE. — Septyni užmušti ir trys miršta šiandien po rinkimų aršios kovos, kokios nuo 1933 metų šioje valstybėje nebuvo. 1933 metais Kentuckyje buvo užmušta aštuoniolika žmonių vienos rinkimų dienos bėgyje.

Vienas iš užmuštųjų buvo šerifas. Viso mažesnių incidentų buvo aštuoni, kurių susišaudymo metu, rimtų sužeidimų nebuvo.

Užginčina Hitlerio romansus. — Leni Riefenstahl, Vokietijos judžių viršininkė, atvažiavusi į New Yorką, rodyti Vokietijos filmas, užginčina savo romansus su Hitleriu pareikšdama, kad Hitleris jokios "mylimosios" neturi.

LEHMANAS LAIMĖJO RINKIMUS GUBERNATORIAUS VIETAI

NEW YORKAS. — Nuo 1928 metų nebuvo taip smarkių rinkimų New Yorko gubernatoriaus urėdui, kaip šiais metais, kada šiai vietai varėsi Herbert Lehmanas ir Thomas E. Dewey. Šiuos rinkimus laimėjo gubernatorius Lehmanas apie 70 tūkstančių balsų dauguma.

Šie du kandidatai gubernatoriaus vietai rinkimų eigoje, pasirodė stiprūs kandidatai. Buvęs gubernatorius Lehmanas, ėjęs ketvirtam terminui, nusvėrė rinkimų eigą laimėjęs daugiaus balsų New Yorko mieste, tuo tarpu Thomas E. Dewey laimėjo visoje valstybėje. New Yorko mieste Lehmanas surinko 1,467,306 balsus, o Dewey 784,665, o New Yorko valstybės ribose Lehmanas gavo 905,000 balsų ir Dewey gavo 1,508,023 balsus.

Trečiadienio ryte, apie 12:-45, kada Thomas E. Dewey sužinojo, kad jis pralaimėjo rinkimus ir gubernatoriumi išrinktas ketvirtam terminui Herbert Lehmanas, pasiuntė laimėtojui telegramą: Gov. H. H. Lehman,

Širdingi linkėjimai jūsų perrinkime. Aš linkiu jums pasisekimo ir laimės. Geriausi asmeniniai linkėjimai.

THOMAS E. DEWEY.

Nors republikonų kandidatas pralaimėjo rinkimus gubernatoriaus vietai, bet jie laimėjo daugumą New Yorko valstybės senate, kuris dabar yra jų rankose, gaudami atstovų kontrolę.

Šių metų rinkimuose republikonai laimėjo aštuoniose valstybėse, Wisconsin, Kansas, Massachusetts, Pennsylvania, Rhode Island ir kitose trijose.

Kai kuriose valstybėse republikonai pasiekė laimėjimų, kuriose per paskutinius dvidešimts metų jie nepasiekė.

SUKILĖLIAI STUMIASI VIS PIRMYN

NARBONNE. — Kaip Ispanijos sukilėliai pralaužė lojalistų Ebro frontą, užimdami dalį lojalistų laikomos teritorijos, yra istorija, kuri nepereina per Barcelonos cenzorių rankas, bet yra dalis šio karo istorijos, apie kurią bus sužinota tik karui pasibaigus.

Tai buvo viena divizija, žinoma "silpnojo taško" vardu, kurią sukilėliai pasirinko puolimo tašku kada pralaužė lojalistų Ebro fronto pozicijas per paskutinius kelis mėnesius lojalistų atkakliai gintas. Ši divizija, vieną kartą vadinta "prarasta divizija", kuri Pirėnų kalnų mūšiuose, praėjusią vasarą atlaikė daugelį puolimų, šį kartą neatsilaikė ir buvo silpnuoju tašku.

Sukilėliai sulaukę naujos motorizuotos kariuomenės pagelbos iš kitų fronto dalių tikisi dar stipriau pralaužti frontą, perskeliant jį į dvi dalis.

Atgaivinamas Dariaus—Girėno vardo fondas

KAUNAS. — 1933 m. buvo įsteigtas Dariaus-Girėno vardo fondas, kurio statute veikimo tikslas nusakytas: parengti, organizuoti ir finansuoti pasaulio mąsto žygius aeronautikos srityj, kuriuos lietuviai atlikdami, garsintų pasaulyje Lietuvos vardą, skatintų ryžtis dideliems žygiams tėvynės garbei. Fondas taip pat turi tikslą remti Lietuvos oro jėgų stiprinimą.

Artimiausiomis dienomis bus šaukiamas šio fondo garbės narių susirinkimas, kad Dariaus-Girėno vardo fondas išplėstų kuo aktingiausiai savo veiklą.

BALTIJOS VALSTYBIŲ NOTARŲ KONFERENCIJA

RYGA. — Latvių "Rits" rašo, kad spalių 30 ir 31 dienomis Talline įvyko pirmoji Estijos, Latvijos ir Lietuvos notarų konferencija. Iš Estijos pusės konferencijoje dalyvavo visi Estijos notarai.

KAUNAS. — Studentų atstovybė prieš kiek laiko buvo sumaniusi surengti studentų ekskursiją į Vilnių. Tačiau lenkų įstaigos, kaip dabar paaiškėjo, neduoda tokiai ekskursijai vykti leidimo.

TELEGRAMOS IŠ LIETUVOS

KLAIPĖDA. — Panaikinus karo stovį, Klaipėdos krašto miesteliuose vokietininkai ruošia eisenas bei demonstracijas. Išdaužyti kelių lietuviškų mokyklų langai, nulaužtas lietuviškojo krašto jaunimo organizacijos "Santaros" simbolinis ąžuolėlis. Naujai įsteigtoji vokiečių organizacija "Memeldeutscher Kulturverband" bauginimais telkia narius. Lapkričio 5 d. įvyko paskutinis penktojo seimelio posėdis, kuris taip pat baigėsi demonstracijomis. Dabar smargiai ruošiamasi naujojo seimelio rinkimams.

KAUNAS. — Lapričio 3 d. atvyko estu generolas Jonsonas ir įteikė prezidentui A. Smetonai Estijos Baltosios Žvaigždės ordiną — grandinę.

TALLINAS. — Lapkričio 2 ir 3 dienomis Lietuvos, Estijos ir Latvijos atstovai parengia bendrą neutralumo įstatymą visiems trims kraštams, kuriuo bus tvarkomas neurtalumo klausimas.

KAUNAS. — Lapkričio 1 d. skautų vadų suvažiavimas broliškai sveikina užsienio lietuvius ir užsienio lietuvių skautus.

Naujas "Čyfas"? — Jan Kapras, kuris gal užims buvusio Čekoslovakijos prezidento dr. Eduardo Beneso vietą.

VIENYBĖ

LITHUANIAN DAILY UNITY
Oldest Lithuanian Newspaper
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Telephone: EVergreen 7-7840

Published daily except Sundays and Holidays by
Lithuanian Press Corp., Inc.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3, 1879

Advertising rates on application

PRENUMERATA

Brooklyne ir užsieniuose:	
Metams	$7.00
Pusei metų	$3.75
Trims mėnesiams	$2.00
Vienam mėn.	$0.90
Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje	
Metams	$5.00
Pusei metų	$2.75
Trims mėnesiams	$1.65
Vienam mėnesiui	$0.75

Visais reikalais adresuokite:
Lithuanian Press Corporation
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

A. S. Trečiokas — Prezidentas.
J. Smitrus — Vedėjas.
S. E. Vitaitis — Redaktorius

PASAULIS NIEKO NEIŠMOKO

Penktadieny švenčiama dvidešimta metinė Pasaulinio karo paliaubų šventė. Lapkričio 11 d. bus istorijoj minima, kaipo viso pasaulio didžiojo džiaugsmo šventė. Dvidešimt metų atgal lapkričio 11 d. visas pasaulis džiūgavo, kad baisusis karas baigtas, kad Vokietijos militarizmas sutriuškintas, kad pasauliui amžina taika užtikrinta, kad žmonija galės laisvai ir laimingai gyventi. Mat, karas buvo vedamas obalsiu, kad užbaigti visus karus, kad pasaulyje įkurti demokratiją ir karą laimėjo tų kilnių obalsių skelbėjai.

Bet nespėjus taikos sutartį pasirašyti, karą laimėjusieji sąjungininkai tuojaus pradėjo sukti įvairias imperialistines machinacijas. Tuojaus pradėta lenktis brutalinei jėgai. Nepraėjus nei dviem metams nuo taikos sutarties pasirašymo, Varšuvos imperialistai, pasirašę Suvalkų sutartį su Lietuva, iš pasalų puola Lietuvą ir užgrobia jos sostinę Vilnių bei trečdalį teritorijos. Tuometiniai pasaulio valdonai, laimėjusieji karą sąjungininkai, nusilenkia brutaliniam lenkų žygiui ir užgiria Lietuvos kaimynų banditiškus laimėjimus.

Nuo to laiko prasideda išnaujo pasaulio nelaimės. Vėl nebelieka pasauly jokios teisybės, jokio teisėtumo. Karo laimėtojai patys pirmieji pradeda ginkluotis ir stiprintis. Nugalėtosios valstybės pradeda nerimauti ir ieškoti išeities nusikratymui nepakeliamų karo kontribucijų mokėjimo. Didžiausia karo kontribucijų našta apkrauta ir labiausiai Versalio sutartimi suvaržyta Vokietija pradeda judėti. Jei karą laimėjusios valstybės nepildo savo pažadų ir pasirašytos sutarties, tai kokią teisę jos turi versti nugalėtąsias valstybes jų pažadus ir pasirašytą sutartį pildyti?

Šis visame pasaulyje nepasitenkinimą ir nepasitikėjimą keliantis klausimas vis plačiau ir plačiau skleidžiasi. Garsioji Tautų Sąjunga pradeda netekti jokio autoriteto. Pagaliau iškyla Vokietijoj diktatorius Hitleris, kuris panaikina visas Vokietijos pasiimtas sąjungininkams obligacijas, sutrauko visus Vokietiją varžančius Versalio sutartimi sudarytus pančius ir paskelbia laisvą Vokietijos militarizmo atgaivinimą.

Prieš dvidešimt metų galutinai sutriuškintas Vokietijos militarizmas, šiandien vėl triumfuoja pasaulio tarptautinių santykių arenoje. Vokietijos militarizmas vėl diktuoja pasauliui savo sąlygas. Pasaulis vėl galvotrūkčiais ruošiasi naujam karui. Naujai baisesnei ir pražūtingesnei žudynei ruošiasi tie patys valstybių vadai, kurie buvo liūdininkais ir dalyviais Pasaulinio karo.

Vadinasi, pasaulis bei jį valdanti valstybių vadai per tuos dvidešimt metų nieko neišmoko. Taigi ir lapkričio 11 d. šventė—Pasaulinio karo paliaubų diena—švenčiama be jokios prasmės. Tik prisiminimas tų kilnių obalsių, kuriais karą laimėjusieji sąjungininkai pasaulį viliojo.

SPAUDOS APŽVALGA

Tautos Gajumas

Dienraštis Vakarai (Klaipėdoje) rašo:

"Tarp 1921 metų, kada Lietuvos gyventojų prieauglis siekė 19,000 galvų ir 1937 metų, kada siekė 30,000, prieauglis vidutiniai buvo virš 25,000, o 1928 metais net siekė 30,000".

Šie skaičiai rodo lietuvių tautos didelį gajumą. Lietuviai ne merdi ir nemiršta, kaip prancūzai. Šio prieauglaus dalį seniau emigracija paimdavo. Tarp 1926 ir 1930 metų iš Lietuvos emigravo svetur po 6,000 ir net po 18,000 žmonių. Bet visi kraštai uždarė ateivybei duris ir nuo 1930 metų iš Lietuvos išvažiuoja nedaugiau 1,000 žmonių per metą.

Likučiai priversti likti Lietuvoje ir ieškotis ten pragyvenimo. Jų dalį sugėrė auganti Lietuvos pramonė, kurioje per paskutinį 10 metų darbininkų skaičius paaugo nuo 18,000 iki 40,000.

Mūsų Mokyklos

Argentinos lietuvių Išvien apie ten gyvuojančias lietuvių mokyklas rašo: "Veltui būtų švenčiausi mokytojo norai, o mūsų mokyklos niekad nepasieks savo paskirties ir idealo, jei visos mūsų organizacijos ir spauda į mokyklas žiūrės ne kaip į bendrą visos išeivijos Argentinoje prievolę".

Būtų naudinga ir gražu, jei tokiu pagrindiniu žvilgsniu ir Amerikos lietuviai žiūrėtų į visas ir visokios rūšies savo čia gyvuojančias mokyklas, kuriose dėstoma lietuvių kalba.

Lietuvių Kalbos Svarba

Vilniaus Aidas sako: "Reiškime daugiau pagarbos savo gimtajai kalbai! Neapsiriksime pasakę, kad kas lietuvių nustoja vartoję gimtąją kalbą, tas patsai savo valia **nutraukia** visus ryšius su savąja tauta".

Gimtosios kalbos išsižadama dėl kelių priežasčių: 1) politinių sąlygų verčiami; 2) būdami tautiškai nesusipratę; 3) nesistengdami savo gimtosios kalbos gerai taisyklingai išmokti ir ją pamilti.

Amerikos Lietuviai

Pietų Amerikon nuvykęs DURL draugijos pirmininkas, R. Skipitis, apie mus štai ką tenykščiams lietuviams papasakojo:

"Šiaurės Amerikos lietuvių gyvenimas maždaug nusistovėjęs; jie daugiau ar mažiau jau yra apsibrendę, susiorganizavę, sudaro didžiulę kolonija, kuri turi savo veidą, savo nusistatymus. Ekonomiškai, taip pat, dauguma lietuvių jei ne geriausiai, tai nors vidutiniškai gyvena. Jie ankštai susirišę su tėvyne, palaiko glaudžius santykius, kurių plėtimu tereikia rūpintis. Turi gausią ir didelę spaudą, ekonominių ir kultūrinių organizacijų".

Pietų Amerikos lietuvių būklė esanti visai kitokia: "Tai nežinoma dar šalis ir dar mažiau žinomas mūsų brolių gyvenimas".

Vyt. Širvydas

GYVENIMO RUOŽAI

Rašo A. B. STRIMAITIS

Dvidešimt metų atgal

Lapkričio 11 d. sukanka lygiai dvidešimt metų, kuomet bažnyčių bokštuose skambino varpai, dirbtuvių sirenos gaudė, pripildydamos orą įvairiais balsais; entuziastiškos minios gatvėse šūkavo, maršavo gatvėmis orkestrų trenksmo lydimos; aikštėse žmonės glamonėjosi, vienas kitą sveikindami ir bučiuodamiesi. Koks ūpo pakilimas, koks džiaugsmas visame pasaulyje viešpatavo. Visa žmonija vienu balsu šaukė: "Taika! Taika! Pasaulinis karas pasibaigė!"

Visuose karo frontuose nustojo šautuvai tratėti, kanuolės nurimo, sprogstančios bombos nebelakstė ore virš žmonių galvų. Pirmu kart keturių ilgų metų bėgyje apsiniaukusi pasaulio padangė nušvito. Tik karo laukuose ligoninėse girdėjosi vaitojimai sužeistųjų, bet ir tuos nelaiminguosius buvo galima žmoniškiau aprūpinti, nes nereikėjo kęsti mirties pavojaus baimės kiekvieną minutę.

Karo paliaubų sutartis buvo pasirašyta. Tai svarbus gyvenime įvykis. Karo paliaubų dienos per amžius istorija nepamirš. Vėliaus pasirašyta taika su tuo supratimu, kad pasaulio civilizacija apsaugota, kad nuo tos dienos verčiant naują gyvenimo lapą, prasidės nauja žmonijai era, nauja tikroje to žodžio prasmėje civilizacija. Pasaulis gyvens be karių, be kraujo praliejimo; nesusipratimus tautų tarpe spręs abitracijos keliu tautų lyga ir pasaulinis teismas.

Jei būtų koks drąsuolis išėjęs į gatvę dvidešimt metų atgal, karo paliaubų dieną, ir pasakęs besilinksminančioms, besidžiaugiančioms minioms, kad veltui jų džiaugsmas, kad nepraeis nė dešimt metų ir vėl kils karas, tai tos minios būtų paskaitę tokį žmogų propagandistu ir tokis drąsuolis vargiai būtų sveiką kailį išnešęs.

Na, o dabar? Aišku kaip diena, kad tų minių džiaugsmas buvo tik prieš liūdesį, kaip giedra prieš audrą. Italija nukariavo Etiopijos karalių, kuris, saugodamas savo gyvybę, pabėgo iš savo šalies. Vėliau kreipėsi į Tautų Sąjungą kaipo jos narys, prašydamas išspręsti jo likimą. Tautų Sąjunga net į posėdį jo nejsileido, teisindamosi, kad kovoje nugalėtas, išvarytas iš savo tėvynės, negali atstovauti jokios šalies, nes jis neturi jokios jam priklausančios teritorijos nei tautos, kurią galėtų atstovauti.

Ispanijoj sukilus insurgentams preiš valdžią, pasiskubino su pagelba kitos šalys, karas eina jau antri metai ir dar galo nesimato.

Japonai puolė Kiniją, antri metai karas tęsiasi, šimtai tūkstančių kareivių žuvo, kita tiek civilių žmonių, vaikų ir moterų, niekuo nekaltų norinčių dirbti ir gyventi. Ar kas pasirūpino tenai įvesti taiką, rišti nesusipratimus arbitracijos keliu, tarpininkaujant Tautų Lygai ir pasauliniam teismui?

Hitleris užsimanė pavergti svetimą kaimyninę valstybę, Austriją. Nuėjo ir pagrobė ją niekeno nekliudomas. Dabar baigia pavergti Čekoslovakiją, kaip ilgai ims, kol jam užeis apetitas pavergti Lietuvą ir kitas mažesnes valstybes?

Dvidešimt metų atgal žmonija atsikvėpė iš gilumos širdies, kuriai buvo pasakyta, kad karų daugiaus nebus, kad demokratija viešpataus, kad mažesnės tautos turės teisę apsispręsti ir pačios savo reikalus tvarkyti. Kur yra šiandien tos žmonių ir tautų teisės?

Nors jaunas mūsų poetas Pranas Vaičaitis dar buvo, bet turėjo didelį įkvėpimą, kaip koks senovės laikų pranašas, kuris savo eilėse pasakė:

"Dar ilgą kelionę žmonija ke-
[liausi,
Pakol tu dvasiai liuosybę gau-
[si".

Jo žodžiai pildosi. Žmonija dar ilgą kelionę keliaus iki galutinai pasiliuosuos nuo pražūtingų karų pavojaus.

LIETUVOS VALSTYBĖS TARYBOS DEŠIMTMETIS

Suėjo dešimt metų, kai buvo įsteigta Lietuvos Valstybės Taryba. Lietuvos konstitucija ir Valstybės Tarybos įstatymas nusako šitokius šios įstaigos uždavinius: ruošia įstatymų ir taisyklių projektus, tvarko ir derina veikiančius įstatymus, pareiškia nuomones teisės klausimais, ar vykdomosios valdžios organų įstatymai, taisyklės ir instrukcijos sutinka su veikiančiais įstatymais ar ne. Taigi Valstybės Taryba dirba teisės kūrybos ir teisės aiškinimo darbą.

Lietuvos teisės įstatymų leidimo, jų derinimo ir aiškinimo darbas yra labai painus ir sunkus. Lietuva paveldėjo net ketveriopus įstatymus. Suvalkijoje veikė Napoleono kodeksas, visoj Didžiojoj Lietuvoj — rusų įstatymai, Klaipėdos krašte — Vokietijos įstatymai ir Palangos rajone dar specialūs Kuršo įstatymai. Tuos visus įstatymus negalima buvo panaikinti, nes nebuvo savų įstatymų jiems pakeisti. Tiktai buvo nustatyta, kad neveikia tie įstatymai, kurie yra priešingi Lietuvos Valstybės Konstitucijai. O kurie priešingi, kurie ne, ne visada lengva išaiškinti. Prie gausybės svetimųjų tebeveikiančių įstatymų prisidėjo ir Lietuvos valstybės jau išleistieji ir leidžiamieji įstatymai.

Todėl suprantama, kad ir vyriausybei, ir seimui, ir valstybės tarybai tenka daug darbo beruošiant naujus įstatymus, senųjų pakeitimus ar papildymus, bederinant veikiančiuosius įstatymus. Valstybės Taryba per praėjusį dešimtmetį nudirbo didelį darbą. Ji pati paruošė daug naujų įstatymų projektų, persvarstė vyriausybės ar Seimo paruoštuosius, padarė daugybę įstatymų aiškinimų. Valstybės Taryba pati negali leisti ar tvirtinti įstatymus. Ji dirba tiktai teisės žinovų darbą, nes Valstybės Tarybos nariai ir bendradarbiai yra visi patyrę teisininkai. O tuo tarpu ir Seime, ir vyriausybėje teisininkų nedaug tėra. Taigi Valstybės Tarybos tylus, kruopštus darbas Lietuvos Respublikos teisyno reikaluose yra labai žymus ir reikšmingas.

Valstybės Taryba dabar turi tokią sudėtį: pirmininkas B. Masiulis, pirmininko pavaduotojas J. Papečkys, nariai: prof. V. Jurgutis, J. Vileišis, J. Pikčilingis, J. Navakas ir J. Byla.

Dabar svarbiausias Valstybės Tarybos darbas yra Lietuvos civilinio teisyno ir baudžiamojo kodekso rengimas,—tai įstatymų rinkiniai, kurie pakeis svetimųjų dar tebeveikiančius šių sričių įstatymus.

V.D.V.

Šaulių Sąjunga labai dėkinga Amerikos lietuviams

Šiais metais Šaulių Sąjunga iš mūsų brolių Amerikos lietuvių susilaukė didelės moralinės ir medžiaginės paramos. Padovanotas Šaulių Sąjungai sportinis lėktuvas, kuris kainavo apie 12,000 lt. Už šią brangią dovaną Šaulių Sąjungos vadas pareiškė padėką aukotojams. Šaulių Sąjungos vado pulk. Pr. Saladžiaus padėkos laiške pažymėta:

"Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra daugiausia mūsų lietuviškosios išeivijos, sudarančios trečdalį tautos. Prieškariniais laikais lietuviai amerikiečiai mūsų tautinio susipratimo drvoje suvaidino labai didelį vaidmenį. O Lietuvai keliantis iš karo griuvėsių ir geriausiems tautos sūnums stojus kovon dėl krašto laisvės lietuviai amerikiečiai savo nelengvai uždirbtas sutaupas gausiai aukojo Tėvynės gynimo reikalams, be to, nemažai atplaukė per platųjį vandenyną savanoriais ginti savo tėvų žemes su ginklu rankose. Amerikos lietuviai savo nepaprastą duosnumą įrodė ir aukodami Šaulių Sąjungai, kada šauliai partizanai greta savanorių — pirmūnų kariuomenės eilėse grūmėsi su įsibrovusiais į mūsų žemę priešais. Šaulių Sąjunga beveik išimtinai Amerikos lietuvių aukomis buvo išlaikoma. Tai rodo didį mūsų užjūrio tautiečių susipratimą ir meilę tėvų žemei — Lietuvai Tėvynei.

Šaulių Sąjungai labai džiugu, kad mūsų užjūrio broliai savo dvasinę ir medžiagine parama nuoširdžiai prisideda prie Nepriklausomos Lietuvos stiprinimo.

Štai ir dabar, Nepriklausomybės jubiliejiniais metais, vienas gražiausių lietuvių amerikiečių Tėvynės meilės jausmų pasireiškimas — stambi Šaulių Sąjungai — sportinis lėktuvas, kurį atgabeno ir įteikė Šaulių Sąjungai tautietis Povilas Šaltenis. Ši auka patikrina, kad Amerikos lietuviai, kaip nepriklausomybės kovų metu aktingai dalyvavo atgijusios Lietuvos kurimo darbe, taip dabar ir ateityje vieningai rems kilnius lietuvių tautos siekimus".

Be to, šiais metais iš Philapelphijos lietuvių muzikalio namo draugijos gauta Šaulių Sąjungai auka 334 doleriai.

VDV

ŽIEŽIRBOS

Sovietų Rusija yra vienintėlė Europoje valstybė, kuri turi didžiausią kariuomenę gyvų kareivių ir mirusių generolų. Taip yra dėl to, kad valymo "šluota" daugiausiai šluoja generolus iš komunistų tarpo į amžinąją "Viečnastį."

Ir vėl spauda pranešė, kad Europoje taika pavojuje. Na, tik jūs viską paveskite Herr Hitleriui ir jūs pamatysite ar Europos taika bus pavojuje ar ne. Visur bus taika kaip Austrijoje...

Kaip matos bendrafrončiai, o ypatingai bambizai labai pamėgo medalius. Bet negavę iš Lietuvos medalio, tai nors bolševikų propagandos plakatą užsikabinęs sau ant krūtinės ir rioglinėja Market gatvėje.

Kaip teko girdėt, tas kunigužis už tą surengtą procesiją gaus dviejų nolių "atpuskus" iš "neklaidingojo" Maskvos budelio...

Dabar man aišku, kodėl jo nosis atsisuko ties viduriu apikaklės...

Bernadukas

MAGNETINIŲ BANGŲ VALDOMI LĖKTUVAI

Anglų laikraščiai pateikia įdomių žinių apie paskutinius lėktuvų mėginimus. Tie lėktuvai yra padaryti roboto principu ir juos varo tam tikros magnetinės bangos.

Įdomu, kad tokie lėktuvai robotai galį atlikti pačius du svarbiausius aviacijos uždavinius: bombarduoti ir žvalgyti. Bombos nuo lėktuvų galinčios būti atskiros tuo momentu, ka da to reikia. Tačiau žvalgymas čia laikomas svarbesniu daiktu. Tam reikalui lėktuvai yra aprūpinti specialiu automatiniu fotografime aparatu, kuris gali perskrendamas vietas nufotografuoti.

Ypač svarbus esąs šių lėktuvų vaidmuo zenitinės artilerijos apmokymo darbui. Šiais metais zenitinė artilerija šaudžiusi tikrais šoviniais, kai ore skraidžiusios "Bičių motinos". Tie lėktuvai nuo žemės esą iššaujami tam tikros šankynės padedami, po to greit pasiekia reikalingą aukštį ir pradeda skristi pats, visai klausydamas nurodymų iš žemės. Lėktuvams įsakymus teikiąs aparatas visiškai yra panašus į paprastą radijo imtuvą. Lėktuvų valdytojams-vairuotojams terei kia tik pasukti mažą mygtuką, kad lėktuvai robotai galėtų pasisukti į dešinę ir į kairę pusę. Kai aplink lėktuvus pradeda plyšti armotų šovinių skeveldros, tai lėktuvai vikriai pradeda išsilenkti iš jų. Tačiau šiuo metu tie lėktuvai paprastai ore pasilieka iki to laiko, kol artileristams pavyksta juos visiškai sušaudyti.

"Bičių motinos" nesančios perdaug brangios, nes kitaip nė turtinga Anglija negalėtų įveikti jų pasistatyti. Jos tekaštuojančios tik apie 1,000 svarų.

Prie sienos

P. CVIRKA

(Užbaiga)

Gerokai nustebome, kai kitą dieną jį vėl sulaikė mūsų pusėje, tik jau kiti pasieniečiai. Atvestą į miestelį, jį pasveikino viršininkas:

—O, senas pažįstamas! Ką gi, patiko mūsų duonelė? Nepriima mūsų kolegos? Ką dabar su tavim daryti? Kalėjiman? Mūsų kalėjimuose ir taip pilna visokių specialistų...

Laikrodininkas nieko neatsakė. Jo akys žiūrėjo, tartum nieko aplink save nematydamos, pilkos, abuojos. Storos, išsikišusios iš po susivėlusios barzdos lūpos kažką mėmbliojo. Drabužiai vėl buvo permirkę nuo lietaus ir tarpais jis muistėsi juose, lyg užpultas niežų.

Žmogų palaikėm iki sutemų ir nusivarę septynetą kilometrų, vėl pervarėm per sieną. Šį kartą jam parinkom miškais apžėlusį plotą, kad jis galėtų kuo giliausiai ir toliausiai nusitrenkti. Jau kitą naktį jį vėl sugavo policija mūsų žemėje.

Prasidėjo keistai atkaklus žaidamas. Kaimynų pasienio sargybos visu pakraščiu, tartum susitarę, norėjo pasijuokti iš mūsų, bet mes nenusileidom. Dortmundo laikrodininkui arba žmogui be dokumentų siena pasidarė kažkoks užburtas ratas, iš kurio jis jokiu būdu neįstengė išsikapstyti.

Visą savaitę mūsų vyrai keliolikos kilometrų ruože tartum nieko kito neveikė, kaip tik gaudė ir vėl atgal varė vieną ir tą patį žmogų.

—Bestijos, mes parodysim stumdyti į mūsų žemę visokius valkatas. Gint jį atgal!—niršo viršininkas įsibodus juokams.

Gal šeštąjį kartą tremiant, laikrodininkas jau negaiėjo paeiti. Jo kojos pasidarė sunkios, veide klaidžiojo nykus ir šiurpus pamišėlio žvilgsnis, o skruostus ir lūpas, iki šiol išblyškusias, padengė karščio lopiniai. Per trumpą laiką jis regimai aseno ir man atrodė, kad dukart labiau pražilo. Visą laiką sau po nosimi belaisvis kartojo vieną ir tą patį:

—Aš doras žmogus... niekam neatimsiu kąsnio...

Septintąjį kartą jį nutarėm pervaryti ties ta pačia vieta, kur ir sugavome. Tuo tikslu vienas iš mūsų turėjo jį perplukdyti laiveliu. Laukėm kol sutems. Žmogus jau antrą valandą miegojo netoli sargybos posto, žemėje. Viršininkas pats atėjo jo palydėti. Jis buvo geroje nuotaikoje.

Atsimenu kaip šiandien. Stovėjome dviese. Iki ežero kranto buvo kelios dešimtys metrų, o toliau, stačiai iki pat vandens krito molėtas slankius. Dangų klojo tiršti, žemi debesys. Laikrodininką prikėliau ir viršininkas davė įsakymą jam eti. Mieguistas, neišgalįs, lūžtančiomis kojomis iš brido lyg dumblyne, nematąs galo šitai komedijai.

Mudu iš lėto judėjom paskum. Iš kalbos taip išėjo, jog aš pridūriau:

Viršininkui šis sakinys, matyt, sužadino atmintį ir jis, nusišypsojęs, pradėjo pasakoti anekdotą apie poniutę ir jos meilužį.

Mano juoką iš anekdoto užgniaužė iš kitapus netikėtas šūvis. Jo aidui šniokštelėjus naktyje, mačiau kaip toli mūsų priekyje ėjęs stačiu krantu laikrodininkas pašoko į viršų, išskėtė rankas ir krito. Pribėgus mums, nukautasis dar ritosi žemyn slankiumi, ilgas ir juodas.

—Bet palauk—pakuždėjo viršininkas keistai, baugiai išskleisdamas naktyje auksinių dantų eilę,—anekdoto aš nebaigiau...

ŠALTINIS IR KELEIVIAI

(Alegorija)

Prie vieno kelio, kalne nuo seno
Vandens šaltinis pušku puškeno.
Jis glamonėjo uolas granito
Aukštyn kai veržės, žemyn kai krito...

Keleiviai mėgo šitą šaltinį,
Kuris nerimo, kelius sau skynė.
Ir kaip nemėgt—vanduo tyriausias:
Jo atsigersi, juo nusiprausi...

Tik vieną kartą vanduo šaltinio,
Ėmė sustojo ir ko?—kas žino?
Ir taip stovėjo šaltinis vietoj
Ir vandens čiurkšlių niekur nemėtė.

Tada priaugo jame tiek maurų,
Kad pažiūrėti liko net biauru.
Kai šaltinis tekėt sustojo—
Keleiviai ėmė nekęsti jojo.

P. VĖSA.

VIENYBĖ

Volume two — BROOKLYN, NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 10, 1938. — Number Forty-one

NEW YORK LITHUANIANS FORM MUSICIANS GUILD

NEW YORK, N. Y.—It is now four months since the Lithuanian American Musicians Guild of U. S. was founded; and, as yet, nothing having appeared in VIENYBE's English Section regarding this, it is high time for the matter to be taken care of with a formal declaration as to our indentity and a summation of the reasons which underlie this unprecedented step on the part of the Lithuanian musicians.

The members of the Guild are musicians of Lithuanian birth or descent who are mutually bound in the interests of musical art and who practice music as an art among the Lithuanians in America. Our list of members is graced by the names of Miss Anna Kaskas and Emilia Mickunaite as honorary members. The officers are: Francis Stanco, pres.; R. Kurdinaitis, sec'y; and Miss Violet Tamkus, treas. The heads of different departments are as follows: Vocal—C. R. Hoffman; Violin — Anthony Raisis, M. A.; Piano—Thaddeus Sadler; and Composition —R. Kurdinaitis. We have members in several states outside of New York.

The portrayal of reasons for organizing the Guild may be done most expeditiously by presenting the purposes, as outlined in our constitution, which govern the active spirit of the Guild; and in so doing we can avoid all sorts of recriminations, which in the final analysis could only be attributed, among the American Lithuanians generally, to lack of proper orientation, retarded evolutionary processes and the resultant lack of integration into a purposeful unit dedicated to advancement on all planes of endeavor, for which no particular individuals or organizations can be held responsible; but which are due rather to peculiar psychological circumstances emanating from the fact that, up to the present, the Lithuanian in America has not been able to properly adjust himself to the spirit of attainment. Instead he has misguidedly availed himself of a negative proclivity inherent in his nature, which has mainly contributed to the disintegrated state of affairs with which the present generation is faced and with which it has to cope or else definitely lose all objective contact with things Lithuanian and wait for assimilation into a new race which cannot occur during its life-time and many succeeding ones.

Integration into a different race should not be considered catastrophic, inasmuch as the individual would then know accurately where he stands in the order of things and could plan his life accordingly. However, since this cannot be attained in a short space of time, it is desirable, when considering the present state of things, that some definite contacs be established and emphasized, because, being suspended, as we are, in this transitional stage, we are deprived of a definite psychological base upon which we can operate and cooperate. Therefore we should lean preferably toward things Lithuanian, disregarding the negative factors related to functioning among the Lithuanians and the extant chaotic conditions, because the basic racial strain is still strongly rooted in us, even though we may not be objectively aware of it, even though we face ridicule from the previous generation, even though we may not speak the language properly, even though we may never see that piece of land called Lithuania. All these things, land, language etc., are extraneous and only serve to indentify a person objectively. The language may be learned and the land seen, but, if you aren't Lithuanian racially, you'll never be one by studying the language or visiting the country. Instead let us try to contact and concentrate on those subjective qualities which we have inherited and which can be easily indentified, in that, they are constructive and productive. This can be verified by studying the history of the Lithuanians previous to the middle of the 15th century.

However that may be, it has caused us to digress from presenting the purposes of the Guild. So here they are:

1. To assure all musicians of Lithuanian birth or descent that the practice of the art of music and its culture among the Lithuanians in America shall grow and flourish unrestricted and unhampered by any lack of consideration, moral or material, for the person rightfully practicing this art and fostering this culture.

2. That members of this Guild may mutually aid one another in various ways, such as: offering helpful suggestions; giving material advice; supporting one another's musical endeavors; and finding ways and means of raising the musical standards, fostering a genuine appreciation of this art and in enriching the cultural status of the Lithuanians in America.

3. That in its affiliations and in the course of its existence the Guild shall definitely be non-political and non-sectarian, but shall recognize the right of its members, as individuals, to join whatever factions, political or religious ,they please, so long as they will not attempt to impose such restrictions upon the Guild or upon any of its members.

4. To establish contact with similar organizations (non-Lithuanian) with a view toward acquainting others with Lithuanian music.

Do we intend to substantiate these purposes or will we be content to settle down to exist as a mere social organization?

Having completed our organizational work last month (Oct.) the members have adopted a plan to present four informal recitals. Circumstances made us choose Friday evenings (tentatively). The recitals will be given in Alliance Hall, 197 Grand St., Brooklyn, on these dates:

1. Dec. 30, 1938, a Christmas recital;
2. Jan. 27, 1939;
3. Feb. 24, 1939;
4. March 24, 1939.

A committee, composed of Miss Aldona Lucas, C. R. Hoffman and R. Kurdinaitis, is already actively engaged in preparing the Dec. 30th recital. Definite news as to participants and program will appear as soon as possible.

For information regarding eligibility for membership in the Guild, if any may be interested, please address the secretary,

R. Kurdinaitis,
1403-A Greene Ave.
Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Grid Star

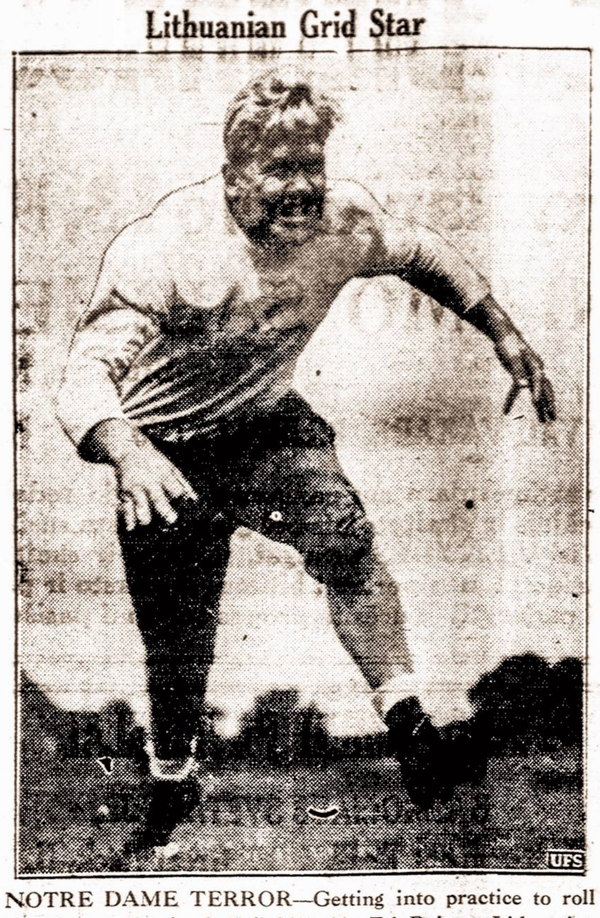

NOTRE DAME TERROR—Getting into practice to roll 'em flat on the football field is big Ed Beinor, Lithuanian American left tackle on the Notre Dame grid team, 1937 All-American in that position Ed was largely instrumental in preventing Army from scoring more than one touchdown in Army-Notre Dame thriller, which the latter school won 19-7. Here he presents an awe-inspiring spectacle on the university's field at South Bend, Indiana, where Ed is getting into shape to continue his fine defensive work against Navy, which met Notre Dame Sat. in Baltimore.

REBORN LITHUANIA

(Continued from last week)

The first mention of a Lithuanian town in contemporary records was made by a French monk, Rimbert, in the 9th century. The town in question was "Apulia," the modern village of Apuole, the citadel of which is being excavated by Lithuanian and Swedish archaeologists and has furnished much precious prehistoric material. The next Lithuanian town to be mentioned was that of the present provisional capital, Kaunas, which the Arabic geographer Idrisi (12th century), called "Kabnu."

Medieval Lithuania

Scandinavian Vikings, Slav and Tartar raiders, who from the 9th to the 12th century attempted to invade the Baltic lands, found that these men of peace could be fierce warriors in the defence of their homes and their sanctuaries and would retaliate by lightning raids into the lands of their attackers; Scandinavian, Slav and Tartar learned to have a wholesome respect for these intrepid horsemen of the marshes and forests and so the latter knew a relative peace until the 13th century.

But these Lithuanians, Letts and Borussians were in the 13th century still a pagan folk, much attached to their religion—the worship of the forces of nature, without idols and with oak groves for their temples, where, on stone altars, burned the sacred fire, tended by white robed priests and priestesses. And these pagans owned immense stretches of valuable land.

Meanwhile, the crusades had failed and Europe was full of idle knights. Under pretext of christianizing these "stubborn pagans" the Teutonic Orders of the Knights of the Cross and the Knights of the Sword decided that much fertile territory could be won and if, incidentally, a place in heaven might be gained, so much the better. A crusade was proclaimed against the "Saracens of the north" and so the first *Drang nach Osten* began. The Teutonic knights invited their brothers of the rest of Europe to come and help: English, French, Flemish and Italian knights answered the call. Among these was the Duke of Lancaster, later Henry IV of England, who came with a great following but, disgusted with the unchristian ways of the Teutonic knights, quarrelled with them and went home. Chaucer in his "Canterbury Tales" tells how his Knight had seen service in "Pruce and in Lettow" and the French poet Guillaume de Machaut tells of the fierce wars in this far land. The ruthless baptism by fire and sword had begun. After fifty years of unceasing battle against the mail clad knighthood of Western Europe, the most westerly tribes, the Borussians, were practically exterminated, fighting almost to the last man, the northern Letts were subjugated and Riga castle was built to overawe them. Through the sacrifice of their western and northern brethren the central tribes, the Lithuanians, had time to unite and form a strong kingdom. Stemming the Slav invasion in the east and gaining much new territory there, they also broke forever the western advance of the Tartar hordes. Their King, Mindaugas, in 1251, in order to deprive the Teutonic invaders of their best pretext, became a Christian. Many of the western knights returned home and a treaty was signed at Lyons in 1259 under the aegis of the Pope. But the Teutonic Orders could not so easily abandon their prey. In spite of the bishops of Riga, nearly two more centuries of war continued. The Lithuanian fishers, hunters and farmers became seasoned warriors, renowned throughout Europe: they conquered vast Russian territories, thundered at the gates of Moscow, subjugated the Golden and Crimean Tartar Hordes and made them (strange to say) their loyal vassals; eventually their territory stretched from the Baltic to the Black Sea-their was the largest state of that time in Europe. Finally, on the 15th of July, 1410, at Tannenberg, the Lithuanians, together with the Poles, crushed the power of the best organized state in the Europe of that day, that of the Teutonic Knights, lords of Prussia. It was one of the decisive battles of the world and stopped the *Drang nach Osten* for five centuries.

OUR LITHUANIAN FATHERS

How many of us see more than "the old man" in the individual who has toiled so hard to give his children the education and comforts that he has been denied? If we could but re-live those hard years of his youth we would never criticise his imperfect English, and his contempt for etiquette and luxuries that are considered necessities in America. Rather than shoo him outdoors when our "swell" American friends call, we would ask him to regale them with tales of adventure such as they have never read in any best-seller. The Lithuanians have perhaps suffered more than other nations from plundering raiders, inquisitors, and rapacious neighbors. Yet they have survived all these destroyers and are now leading an exemplary existence in a troubled Europe. Our plodding fathers, many of whom engage in dirty underpaid jobs lived thru the last period of oppressed Lithuania and can tell many a strange story of "struggling Lithuania." This is the tale of one of those fathers:

As I look back over my past, I find it difficult to realize that so much could have happened in so short a space of time. Years ago we had no freedom of the press. The Russian "zandaras' 'was always threatening us. As I grew up with my sister in a village, bordering Mariampole, I recall one Sunday when mother returned from the city. "Guess what gift I brought back for you children!" One of us said "cakes"—the other "sweets", but father, wisely remarked that it was probably a book, from which his two youngsters could learn to read as well as their mother. And so it was. Altho father couldn't decipher one word from another, mother used to read to a group around her. Then, father would get a faraway look and finally exclaim that if someone would only read to him all the time he could do without eating and sleeping. Perhaps that is why he was anxious to have us learn while we were still very young.

My sister, Elizabeth, was older than I and made better progress in reading. Our schooling took place while mother was spinning flax. Seated on small stools on either side of her, we read in turn while she made corrections above the hum of the spinning wheel. Our education was very tiring and monotonous. At times I even provoked sharp criticisms from mother. Due to quicker progress, sister was given intervals of relaxation during which she looked after the stove, fed the chickens, and did other chores. Meanwhile I had to stay on that hard seat and struggle with my grammar. As the going became difficult I was scolded and even shaken by the ear.

One day mother announced that she was going to tell my father what a poor scholar I made. When father came home that evening she praised Elizabeth to him but denounced me as a dummy student. Trembling, I awaited his decision. "If you can't learn at home then you will have to go to Onute (an old religious woman)—she will teach you." I breathed again. Father's decision wasn't bad. I had feared a whipping—something that had never been given to us.

The following Monday I was taken across the street to Onute's one-room school-room. The furnishings were simple: a small bed, spinning-wheel, several stools and a low table. Without wasting time Onute asked whether I had a book. "An elementary grammar," I replied. "Sit on that stool and let me hear you read," asked the shoolmarm. After determining the extent of my home education, she advied my father to buy "Balsas Balandelis", a book all her students were using. So, with five other children my education began anew, but in very much the same fashion as at home. Onute pulled a straw from the mattres, split one end of it to get a flat surface, and showed me how to follow the print with it. After reading a while we were permitted to go outside for a breathing spell. Later she told us to put our books aside and told us short stories, sayings, and puzzles suited to immature minds.

After a week's tutelage, mother was so pleased with the progress I had made that she gave me a new book, the most beautiful I had ever seen, generously gilted and with a small clasp. Sister began crying when she saw this generous gift. Only after father promised her a prettier book did she stop her sobbing.

The following Monday, as I was about to leave for school, mother stopped me and wrapping my new book in a rag warned me to cover it the same way when I left school. "A zemskis may see it and take it away from you" she warned. The other students, now numbering eight, were likewise continually cautioned by their parents to keep their books hidden from the eyes of the Russian police.

Starting the second week with prayers from Catholic mass Onute would repeat a few lines several times and then start spinning while the children studied. Whenever one of her students thought he had learned the lines he would come to her and read aloud. Those who made mistakes were corrected and after listening to the whole class individually she gave another assignment. Coming to a Latin passage one of the children would ask what the words meant. "I don't know but they are very holy words," Onute always replied.

Vytautas G. Vizbara.

WORLD'S FAIR PLANS ELABORATE YOUTH'S SPORTS PROGRAM

NEW YORK, N. Y.—In the World Fair's program of sports outlined by Christy Walsh, Director of Sports, there are to be both outdoor and indoor events with independent competitions staged elsewhere under private management but with the cooperation or sponsorship of the Fair. Such events are to include the All Star Major League baseball game at the Yankee Stadium in July of next year, the International Police Pistol Tournament and others to be announced later.

Probably the keenest appeal to the loving youth of America will be through the Fair's School of Sport, the instructors in which are to be this country's leaders in the fields of Baseball, Football, Track and Field and Boxing.

The "school term" extends throughout the period of Fair operation, from April 30 next to the following October 31. First in the curriculum comes Baseball, in which ten classes are to be held. The list of instructors, which reads like a roster of imperishable masters of the game, are to be: Joe McCarthy, Lou Gehrig, Babe Ruth, Bill Terry, Johnny Van der Meer, Burleigh Grimes, "Dizzy" Dean, Hank Greenberg, Jimmy Foxx, Joe Di Maggio, Bob Feller, Mel Ott and others equally notable. Classes in baseball are to be held in June, July, August and September.

In football, in which there are to be six classes during September and October of next year, the "professors" who are to tell their audiences of the strategy of the game, are: Jim Crowley, Mal Stevens, "Pop" Warner, Lou Little, "Chick" Meehan, Benny Friedman, Larry Kelly, Alexander Wojciechowicz, Marshall Goldberg, and others.

These "old masters" of gridiron play will instruct their classes in everything there is to be known about kicking, passing and everything else in "the book" about football technique.

Track and field instruction is to be given in May and June in six classes under the expert tutelage of Lawson Robertson, Dean Cromwell, Pete Waters and "Dink" Templeton, Glenn Cunningham and other noted stars.

At the termination of the classes in baseball and football, boys who have completed the school courses are to be presented with certificates issued by the Fair's Academy of Sport bearing the recipient's name and also that of the celebrity conducting the class.

Boxing classes, of which there are to be six during June, July and August, will be conducted by Gene Tunney, Jack Dempsey, Jim Braddock, Joe Louis, Tony Galento, Benny Leonard, Mickey Walker and other fistic favorites ready to go on at a moment's notice.

The Fair Corporation feels that with such representation from these four departments of sport, the youth of this country will be attracted by the thousands on every class day, and that they will receive instruction, not only from internationally-known personages in athletics but in an unforgettable fashion.

VIENYBĖ

VIENYBĖS DIENRAŠČIO BANKIETAS

Įvyksta

Sekmadieny, lapkričio 13, 1938

SUSIVIENIJIMO SALĖJE,

197 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

PRADŽIA 7:30 VAL. VAKARE, BILIETAS $1.50

Šis bankietas ruošiamas artimesniam susipažinimui naujojo redakcijos štabo su dienraščio rėmėjais ir skaitytojais bei glaudesniam susiartinimui visų vienybininkų. Visi VIENYBĖS draugai, rėmėjai ir skaitytojai prašomi ruoštis šiam bankietui, nusiperkant bilietus iš anksto ir paraginant savo pažįstamus tai padaryti. Turėsite progos smagiai pasišokti.

VIENYBĖS BANKIETAS JAU ČIA PAT

Tik trys dienos beliko iki didžiojo VIENYBĖS dienraščio bankieto. Skaitlingai dalyvauja vienybiečiai net iš tolimųjų kolonijų. Taipgi dalyvauja garbingų aukštų svečių, artimų dieraščio rėmėjų ir bendradarbių. Bankietas įvyksta didelis ir įspūdingas. Bus netikėtumų. Visi skaitlingai dalyvaukite. Bilietus įsigykite tuojau pas platintojus, arba VIENYBĖS administracijoje. Kaina tik $1.50. Bankieto pradžia 7:30 val. vak.

Taigi, visi pasimatome šį sekmadienį, gražioje Susivienijimo salėje, 197 Grand St., Brooklyne.

Šudiev Lietuva ir tavo laisvųjų erdvių švelnieji debesėliai

LAKŪNAS P. ŠALTENIS

amerikonišku šypsniu atsisveikina su Lietuva ir jos padangių švelnučiais debesėliais. Po nepaprastai didelių, Amerikos lietuvių dovanos—lėktuvo, įteikimo iškilmių Lietuvos Šaulių Sąjungai, lakūnui teko pažinti Lietuvą ne tik važinėjant ir lankant jos žymesnes vietas, bet jis ją pažino ir iš erdvių. Daugelį kartų su Lietuvos lėktuvais lakūnas džiaugėsi laisvos Lietuvos erdvėmis. Daugelį kartų lėktuvo sparnais raižė švelniuosius debesėlius. Lietuva lak. Šalteniui patiko.

Lapkričio mėn. 7 d. lakūnas, amerikonišku šypsniu, atsisveikino Lietuvą ir jos laisvąsias oro erdves. Kada vėl teks džiaugtis Lietuva, į tai sunku atsakyti. Bet įgyti įspūdžiai, tenka manyti, bus neišdildomi.

Čia matote lak. P. Šaltenį lėktuve, atsisveikinantį su Lietuva. Lakūnas New Yorke bus lapkričio mėn. 19 d. Jo sutikimui rengiama eilė parengimų. Newyorkiečiai: Dariaus-Girėno Aeroklubas ir Amerikos Liet. Tautinio Jaunimo Sąjungos nepaprastos vaišės lak. P. Šalteniui įvyks lapkr. mėn. 26 d. Susivienijimo Salėje 197 Grand St. Įžanga $1.00. Prašome jau dabar registruoti sau vietas.

LIETUVIŲ RADIJO KLAUSYTOJŲ VAL. PROGRAMOS

Lietuvių Radijo Klausytojų Valandos programos transliuojama per stotį WBNX 1350 kilocyklų kiekvieno antradienio, ketvirtadienio ir šeštadienio rytais 9 valandą. Veda gerai prityręs savo ilgametėje praktikoje p. V. Matusevičius, kuris jau keletą metų kaip dirba kultūrinį ir kilnų darbą radijo srityje. Juk oro bangomis lietuvybės atžvilgiu palaikymo darbas yra gana svarbus.

Klausykite visi šios Liet. Radijo Klausyt. Val. įdomių programų visada. Paremkime šį kilnų ir kartu sunkų darbą savo išgalėmis suteikdami skelbimų ir kitų garsinimų. Nors maža auka prisidėkime prie darbo, kuris tik daugiausiai ir palaiko lietuvybės dvasią.

Skelbimų ar kitais reikalais kreipkitės asmeniškai pas p. V. Matusevičių, 390 Lorimer Str., Brooklyne, arba telefonuokite EVergreen 7-3787.

TĖVYNĖS SVEČIAI IŠ ITALIJOS

Pereitą šeštadienį, lapkričio mėn. 5 d. VIENYBĖS įstaigą netikėtai aplankė tolimi Tėvynės svečiai, kurie mokosi Italijoje, tai Vytautas Svetikas ir Vladas Šurkus.

Jie yra Lietuvos valstybės stipendininkai ir Italijoje, Neapoly Regio Instituto Nautica studijuoja jūrininkystės mokslą. Jau antri metai jie Institute įgyja jūrininkystės teorijos žinias ir didesnės praktikos įgyjimui dabar plaukioja po platų vandenyną ir įvairius pasaulio kraštus. Jau apiplaukė kai kurias Europos valstybes, kaip Ispaniją, Prancūziją, Olandiją, Belgiją, tolimąją Afriką. Vėlesniu laiku plauks į Tolimuosius Rytus ir kai kurias Pietų vandenyno salas. Į New Yorką atvyko iš Ispanijos laivu Giulia (Julija).

New Yorke išbuvę tris dienas išplaukė į Philadelphiją. Paskui vėl grįš į New Yorką. Po to išplauks atgal į Italiją.

Netikėtai susitikę Lietuvoje buvę draugai P. Juknys ir Vytautas Svetikas didžiai nustebo. Buvo nesimatę jau 5 metus. Kartu lankė aukštesnę mokyklą.

Svečiai turėjo progos dalyvauti pp. Jakščių surengtoje padėkos vakarienėje ir artimiau susipažinti su daugeliu lietuvių. Taipgi aplankė kai kurias miesto dalis ir giliau pažino Amerikos lietuvių gyvenimą. Svečiai pasižadėjo dalyvauti šį sekmadienį VIENYBĖS didžiuliame bankiete.

Rep.

RENGIAMAS VAKARAS

Šį sekmadienį, lapkričio 13 dieną, 6 val. vakare, Maspethe 64-25 Perry Ave., Maspetho parapijos choras ved. muz. A. Vismino stato linksmą 3-jų veiksmų komediją "Slidžiuoju keliu", kuri tik gauta iš Lietuvos, vaizduojanti du draugus išvykusius Brazilijon laimės ieškoti. Tad prašome visų atsilankyti į šį vakarą, kuris prajuokins ne vieną.

Be to, choras ir vyrų kvartetas išpildys koncertinę programą.

Po to bus šokiai prie geros muzikos. Bilietų kaina tik 50 centų. Atsilankę nesigailėsite.

V. Rokus.

VĖLIAUSIA DATA

Paštų valdybos skirstomasis punktas praneša plačiajai visuomenei ir visų tautų žmonėms nurodydamasis kuriuo laiku reikia pasiųsti dovanas, laiškus ar sveikinimus į šalis, kad dar patektų ir gautų kaip tik prieš Kalėdas. Tai dovanos ar laiškai siunčiami Kalėdų Švenčių proga.

Norint, kad Lietuvoje Jūsų giminės ar draugai gautų Jūsų jiems siųstas dovanas, ar laiškus su sveikinimais artėjančių Kalėdų Švenčių proga, tai išsiųskite ne vėliau kaip lapkričio mėn. 30 dieną. Išsiuntus nevėliau kaip nustatyta data Jūsų giminėms pateks laiku siuntiniai.

NAUJŲ METŲ SUTIKIMO BALIUS

Didelį ir įspūdingą Naujų Metų sutikimo balių rengia Moterų Vienybė. Balius įvyks gruodžio mėn. 31 d. 8 val. vakare, Knapp Mansion salėje, 554 Bedford Ave., Brooklyne.

Sekite skelbimus.

KRUTAMIEJI PAVEIKSLAI

KASMOČIAUS SVETAINĖJE,

91 Steamboat Road, Great Neck, N. Y.

Penktadieny, Lapkričio 11 d., 7:30 val. vak.

Rodo naujausią filmą iš Lietuvos broliai Motūzai

Tikieto kaina 35c. Vaikams 15c.

Visi privalo pamatyti šią filmą

MIRĖ

Lapkričio 3 d. vežant į Kings County ligoninę mirė Antanina Laukagalienė, gyvenusi 56 Leonard St., Brooklyn, N. Y. Buvo pašarvota Juozo LeVandos koplyčioje 337 Union Ave. Nuliūdime liko vyras Jurgis Laukagalis ir daugelis kitų giminių. Palaidota su iškilmingom šventom mišiom iš Angelų Karalienės bažnyčios šv. Jono kapuose.

Laidotuves prižiūrėjo graborius J. LeVanda-Levandauskas.

LAUKIAMA GIEDROS

Paskutiniais Meteorologijos tyrimo biuro pranešimais po paskutinio antradienio lietaus laukiama giedraus ir vėsaus oro.

Tas apims Rytų Amerikos kraštą ir kai kurias vidurines valstybes. Vakarų valstybėse jau šalta ir orai drėgni.

RANDASI LAIŠKAI

VIENYBĖS administracijoje šiems asmenims randasi laiškai:

A. Kailus,
G. Mickus, Jr.
Mr. & Mrs. Widunas,
S. Peters,
F. Jonaitis,

Dr. H. MENDLOWITZ
Perkėlė savo Williamsburgo ofisą į
522 BEDFORD AVE
netoli Taylor St.
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-1312
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 1 val. iki 3 val. p. p.
ir nuo 7 v. vak. iki 8 vak.
FLATBUSH OFISAS:
2220 Avenue J

Clement Voketaitis
ADVOKATAS
50 COURT STREET,
Brooklyn, N. Y.
Tel.: Triangle 5-3622
168 GRAND STREET,
Tel.: Evergreen 8-7179

HAVEMEYER 8-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 GRAND AVENUE
MASPETH, N. Y.

Kiekviena atskira VIENYBĖS šeimos kolonija turėtų surengti nors vieną pramogą į metus VIENYBĖS naudai.

VINCAS J. DAUNORA
APTIEKORIUS
SVEIKATA
TIKRA LIETUVIŠKA
APTIEKA
LAIMĖ
LIETUVIS PAS LIETUVĮ
229 BEDFORD AVE.
KAMPAS NORTH 4TOS GATVĖS
BROOKLYN, NEW YORK

DIDŽIOJO NEW YORKO VAUDVELIS

RENGIA MATUSEVIČIAUS RADIO VALANDA

Ketvirtadienį, Lapkričio (Nov.) 24 d., 1938

(Thanksgiving Day)

LIETUVIŲ LAISVĖS SALĖJE

296 Second Street, Elizabeth, N. J.

JAZAVITO ORKESTRA GRIEŠ ŠOKIAMS

PUIKI PROGRAMA

Pradžia 4 valandą po pietų

ĮŽanga 75 centai. Vien tik šokiams 35 centai

SALDAINIŲ KRAUTUVĖ

Didelis pasirinkimas geriausių saldainių dėžese iš Amerikos. Taip pat galite gauti saldainių ir iš LIETUVOS

Namie gaminti ledai (Ice Cream)

Geriausi užkandžiai

ALUS IŠ KRANO IR BONKUTĖMIS

JUOZAS GINKUS

495 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

EVERGREEN 4-7142

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 Grand St., Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 *Koplyčia Laidotuvėms*

A. VALANTIEJUS
54-41—72nd St., Maspeth. L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. NEwton 9-4464

BARRY P. SHALINS
(ŠALINSKAS)
84-02 Jamaica Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 *Koplyčia Laidotuvėms*

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIOS LAIDOTUVĖMS
Tel. EVergreen 8-9770

Phone STagg 2-0783 Night HAvemeyer 8-1158
JOSEPH LE VANDA
NOTARY PUBLIC
337 UNION AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomuoja automobilius įvairiems reikalams

GARSINKITĖS VIENYBĖJE

TARZANAS DRĄSUOLIS

Edgar Rice Burroughs, vertė Pijus Bukšnaitis

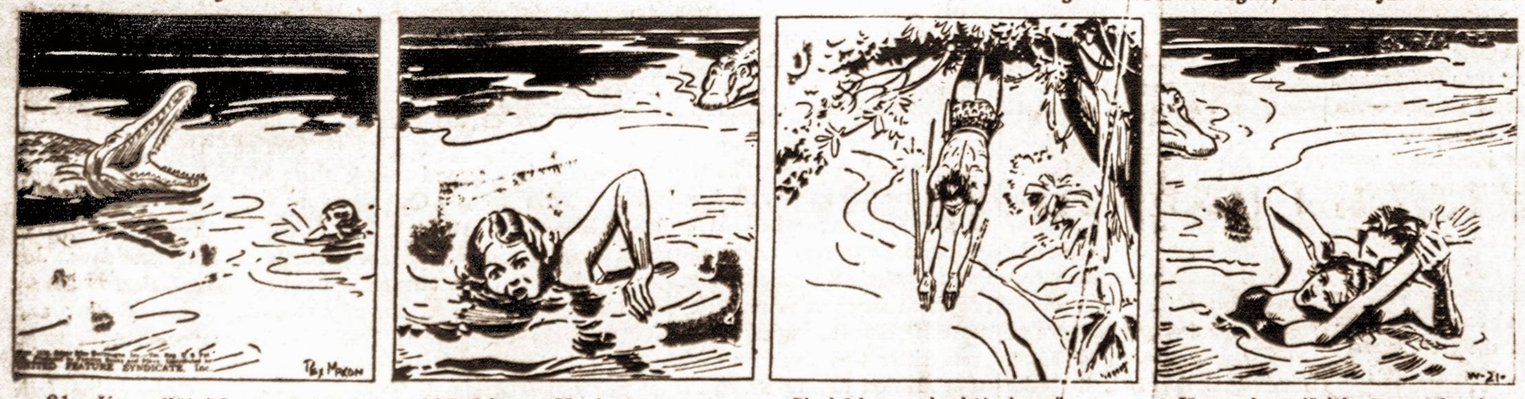

21. Šis milžiniškasis driežas plaukė tiesiog prie Mariutės plačiai iššiojęs savo baisius nasrus. Mariutė pastyro iš baimės ir pradėjo skęsti. Bet įgimtas jos narsumas staiga sustiprino jos jėgas. Ji iškilo į paviršį prieš pat baisius krakadiliaus nasrus su aštriais dantimis, laukiančiais aukos.

Akimirksny Mariutė suprato, kad reikia gelbėti. Suklikusi baisiu balsu, ji leidosi plaukti prie kranto. Nors Mariutė buvo gera plaukikė, bet lenktyniuoti su vandenio gyventoju — ne lengvas reikalas. Tiesa, krakadilius kiek sugaišo, kai Mariutė netikėtai pasuko kranto link, bet ar ilgam?

Skubėdama plaukti visomis pastangomis Mariutė netrukus pailso. Išalkęs krakadilius buvo jau visai arti ir taikėsi ją pagriebti baisiais dantimis. Netikėtai Mariutė pamatė šokančią iš medžių į vandenį kažkokią žmogystą. Pirkštelėjo vanduo ir toji žmogysta jau buvo čia, greta jos.

Iš vandens išsitiesė ranka ir nutvėrė Mariutę. Tai buvo vyro ranka. Kas jis toks? Gal koks Afrikos girių laukinis! Geriau jau būti suėsta krakadiliaus, negu pakliūti į laukinio žmogaus rankas... Mariutė bandė išsisukti iš tų rankų. Prasidėjo grumtynės, o tuo tarpu krokodilius artinosi.

Kas bus toliau — žiūrėkite kitame VIENYBĖS numeryje